

Mark- och miljödomstolen

Miljö- och energidepartementet

Remiss av Klimatanpassningsutredningens betänkande SOU 2017:42 Vem har ansvaret? (Ert dnr M2017/01407/KI)

Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, ställer sig i huvudsak positiv till förslaget och delar uppfattningen att det finns ett starkt behov av att genom informationsinsatser och närmare reglering införliva klimatanpassning i kommunernas planeringsarbete. Domstolen har vidare följande synpunkter på betänkandet.

- *Föreslagen lydelse av 3 kap. 5 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL*
Översiktsplanen framstår som ett potentiellt bra verktyg att använda för detta ändamål. Översiktsplanen ska enligt 3 kap. 1 och 27 §§ PBL hållas aktuell, vilket säkerställer att underlaget för klimatanpassning också uppdateras. Det kan dock noteras att det i dagsläget inte finns någon sanktionsmöjlighet för det fall översiktsplanen inte uppdateras. Då möjligheten finns att göra tematiska tillägg till översiktsplanen skulle t.ex. översvämningsrisker kunna belysas i ett sådant tillägg för att uppnå högre detaljeringsgrad utan att behöva revidera hela översiktsplanen. Domstolen noterar också att en länsstyrelse redan idag har möjlighet att i samband med sitt granskningsyttrande över översiktsplanen eller vid en aktualitetsprövning påpeka de brister eller risker som kommunen inte uppmärksammat i tillräcklig mån.
- *Föreslagen lydelse av 9 kap. 12 § PBL*
Den föreslagna lydelsen av lagrummet ger kommunen möjlighet att ställa krav på marklov för förändring av markytans utformning i detaljplan. Begreppet ”förändring av markytans utformning” torde ha en stor räckvidd och inbegripa många åtgärder. Förslagen ändring kan därmed innebära att det kommer att krävas marklov för åtgärder som inte har varit avsedda. Eftersom syftet är att skydda ytor som kan nyttjas för klimatanpassning skulle en precisering behövas på sådant sätt att marklovskravet avser områden som i detaljplanen är utpekade eller kan användas för klimathantering och inte markytan generellt.

- *Föreslagen lydelse av 9 kap. 30 § PBL*
Enligt den föreslagna lydelsen ska det finnas en uppenbar risk för skador på fastigheten eller byggnadsverket på grund av översvämning, ras, skred eller erosion för att ansökan om bygglov ska kunna avslås. Vid denna bedömning kommer naturligtvis det kommunen anfört i översiktsplanen med stöd av den nya bestämmelsen i 3 kap. 5 § 7 p att vara av vikt men en översiktsplan är, som namnet säger, av översiktlig karaktär och kan inte förväntas innehålla detaljerad information på fastighetsnivå. Det kommer således att krävas betydligt mer utredning för att rekvisitet ”uppenbar risk” ska vara uppfyllt. Vad utredningen ska bestå av får rättstillämpningen utvisa.
- *Föreslagen lydelse av 21 a § lag (2006:412) om allmänna vattentjänster*
Enligt förslaget ska en kommun ges möjlighet att genom föreskrifter begränsa en fastighetsägars rätt att använda vattentjänstens avlopp. I betänkandet konstateras att det finns vissa områden som är problemdrabbade och andra som är mindre drabbade, alternativt problemfria. För att föreskrifterna ska vara ändamålsenliga och proportionerliga förutsätts att det på förhand görs en bedömning av vilka fastigheter som omfattas, dvs. vilka som ingår i områden som är drabbade och i vilken grad olika områden drabbas. Detta kan innebära att olika föreskrifter gäller för olika fastigheter inom samma område. Ytterligare en fråga är hur kommunen ska visa att en viss åtgärd skulle ge väsentliga fördelar för ordnandet av vattentjänsten avlopp och vad man menar med väsentliga fördelar. Detta med tanke på att införandet av föreskrifter i praktiken innebär att kommunen lämnar förslag på åtgärd. Därutöver är det oklart i vilket skede kommunen ska lämna sitt förslag, om det ska vara ett förslag för varje fastighet eller om den enskilda fastighetsägaren kan välja en annan lösning.

Alternativet kan vara att begränsningen av tjänstens användande istället för föreskrifter, som endast kan prövas genom laglighetsprövning, görs i form av förelägganden där den enskilda fastighetsägaren, som får ett betungande krav, får möjlighet till domstolsprövning.

Detta yttrande har avgetts av Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, i sammansättningen chefsrådmannen Ylva Osvald och de tekniska råden Ingrid Johansson och Ewa Andrén Holst samt beredningsjuristen Julia Jourak, föredragande.

Ylva Osvald

Julia Jourak